

TULISIJAN KÄYTTÖOHJE

Tämä ohje tulee liittää rakennuksen käyttö- ja hoito-ohjeisiin.

VARAAVAN TULISIJAN KÄYTTÖ- JA HOITO-OHJEET

Ennen uuden tulisijasi käyttöönottoa tulee tutustua huolellisesti käyttöohjeisiin. Näin saat kaiken hyödyn ja tulisijasi kestää kymmeniä vuosia. Huomaat, että tulisijan käyttö on helppoa ja turvallista – ja voit huoletta nauttia sen tuomasta lämmöstä ja tunnelmasta. Käyttö-ohjeita tulee noudattaa, jotta tulisijan takuu on voimassa. Valmistaja ei vastaa käyttö-ohjeiden vastaisesta käytöstä aiheituneista vaurioista.

Tulisijan asennuksen, käytön, nuohouksen ja käytettävän polttoaineen suhteen on aina noudatettava kansallisia, alueellisia ja paikallisia määräyksiä. Tulisijan turvallisuuden ja toimivuuden takaamiseksi noudata aina käyttöohjetta elleivät em. määräykset muuta edellytä.

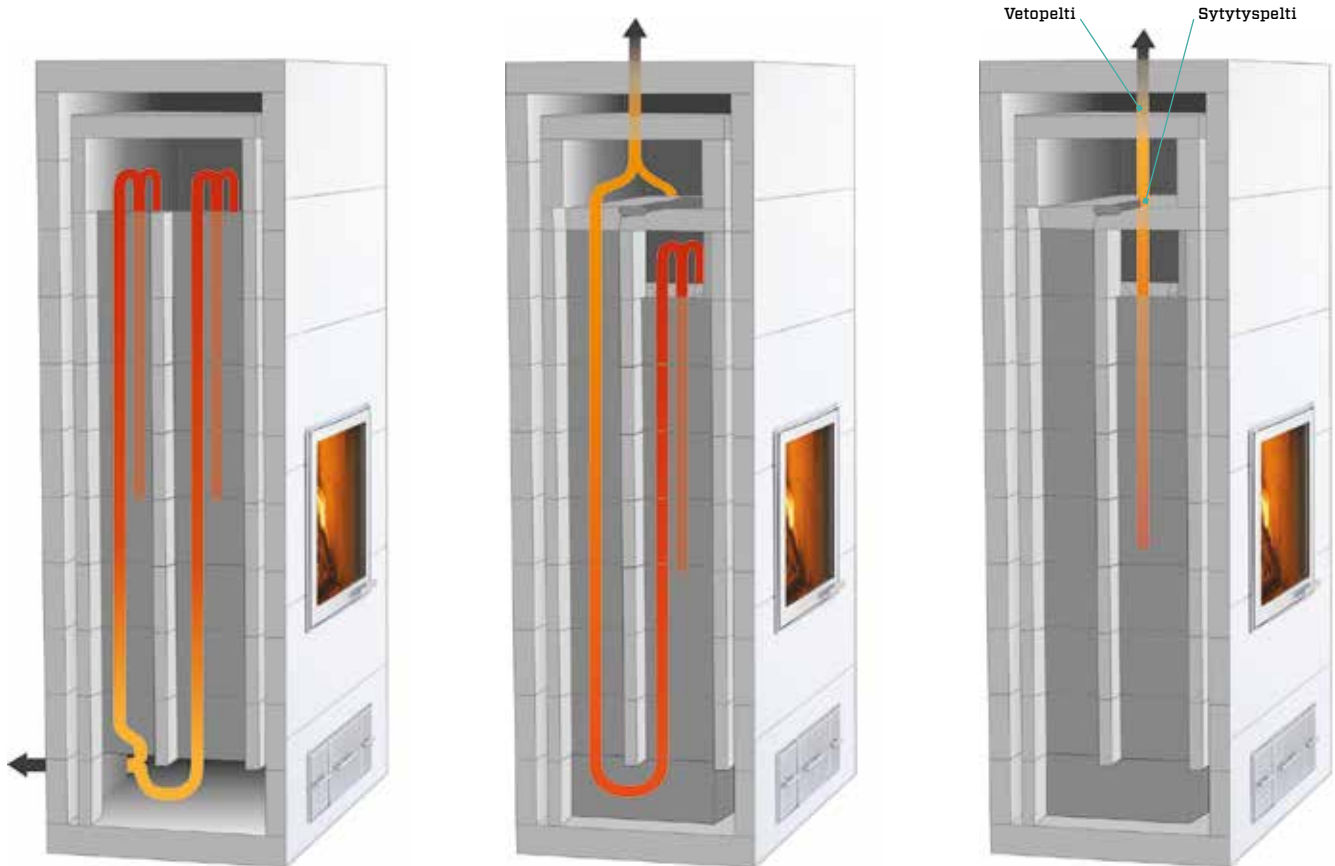
Elementtirakenteisen tulisijan toimintaperiaate

Puun palaessa savukaasut nousevat uunin keskiosan yläpalotilaan ja jatkavat kiertoa uunin alaosaan, josta ne päätyvät hormistoon.

Tuplakerrossa savukaasut johdetaan alas virtaamisen

jälkeen vielä kerran uloimpaan lisäkanavaan.

Pitkällä savukaasujen kierrolla (tuplakerrolla) varustettu tulisija tehostaa lämmön talteen ottoa, joka auttaa saamaan puusta talteen enemmän lämpöenergiaa.

Normaali alaliitos

Aito tuplakerro

Suoraveto, sytytyspeltti auki

SISÄLTÖ

1. Tulisijan asennus ja liittäminen savuhormiin.....	4
a. Perustus.....	4
b. Suojaetäisyydet.....	4
c. Liittäminen savuhormiin.....	4
d. Piipun tukeminen tulisijaan.....	4
2. Uuden tulisijan käyttöönotto.....	5
a. Kuivatus.....	5
b. Sisäänpoltto.....	5
c. Leivinuunin sisäänpoltto.....	5
d. Käytössä olleen tulisijan sisäänpoltto.....	5
3. Polttoaine.....	6
a. Puu polttoaineena.....	6
b. Oikea puumäärä.....	6
4. Veto.....	7
a. Riittävä veto.....	7
b. Veto-ongelmat.....	7
5. Lämmitys ja sytyttäminen.....	8
a. Tuhkalaatikko ja arina.....	8
b. Puiden asettelu tulipesään.....	8
c. Peltien asento ja tuhkalaatikon asento.....	8
d. Sytytys.....	8
e. Puiden lisääminen.....	9
f. Lämmityksen lopetus.....	9
g. Peltien sulkeminen.....	9
6. Leivinuuni.....	10
a. Paistaminen.....	10
b. Hauduttaminen.....	10
7. Puhdistus ja hoito.....	11
a. Pinnat.....	11
b. Lasiluukut.....	11
c. Tuhkalaatikon puhdistus.....	11
8. Nuohoaminen ja tulipesän puhdistaminen.....	11
9. Turvallisuus.....	12

Käyttöön ja huoltoon liittyvissä kysymyksissä käänny lähimmän uunimyymälän puoleen: www.uunisepat.fi

1. TULISIJAN ASENNUS JA LIITTÄMINEN SAVUHORMIIN

a. Perustus

Tulisijan pohjan kantavuudesta kannattaa varmistua ennen uuden takan sijoittamista paikoilleen. Jos rakennuksessa on takkavaraus, niin silloin ei yleensä tarvitse tehdä perustuksen vahvistusta. Edellytyksenä on kuitenkin, että tulisija pystytetään sille suunniteltuun paikkaan. Jos uusi uuni hankitaan vähintään yhtä painavan vanhan tulisijan tilalle, ei ongelmia pitäisi tulla, mutta täysin uuteen paikkaan tulevan massiivisen takan perusta pitää yleensä vahvistaa.

b. Suojaetäisyydet

Tulisijan suojaetäisyydet palava-aineisiin materiaaleihin on ilmoitettu uunimallikohtaisessa suoritustasoilmoituksessa*. Minimimissään suojaetäisyydet ovat seuraavat:

sivuille	100 mm
eteen	1000 mm
ylös	150 mm
taakse	100 mm

c. Liittäminen savuhormiin

Uunimallikohtainen tulisijan keskimääräinen savukaasujen lämpötila turvallisuustestissä on ilmoitettu suoritustasoilmoituksessa. Tämä lämpötila tulee ottaa huomioon

valittaessa oikean lämpötilaluokan hormia. Uuniseppien tulisijat ovat täysin yhteensopivia kaikkien Uuniseppien toimittamien hormien kanssa. Liitettäessä tulisija muuhun kuin Uuniseppien toimittamiin hormoneihin tulee ottaa huomioon tulisijan ja hormin yhteensopivuus.

Pääsääntöisesti yhteen hormiin liitetään yksi tulisija. Kaksi tulisijaa voidaan liittää samaan hormiin, mikäli tulisijat sijaitsevat samassa tasossa ja käyttävät samaa polttoainetta. Liitettäessä kaksi tulisijaa samaan hormiin, tulee hormi mitoittaa siten, että takkoja voi käyttää samanaikaisesti. Molemmissa tulee tällöin olla savupelti. Tällöin lämpörasitus on suurempi ja tulee käyttää T600 lämpötilaluokan hormia.

d. Piipun tukeminen tulisijaan

Tavallisimmin piippu tukeutuu lattiaan, mutta yksihorminen piippu voidaan asentaa myös suoraan tulisijan päältä lähteväksi. IKI-harkkohormin maksimikorkeus on 9 m, asennettaessa se tulisijan päälle. IKI-Steel metallihormi (paino 9,2 kg/m) voidaan tukea perustusten sijasta myös palamattomilla tukirakenteilla kantaviin rakennusosiin.

* Suoritustasoilmoitukset löytyvät valmistajan nettisivuilta www.uunisepat.fi/mallisto/takkamalli

2. UUDEN TULISIJAN KÄYTTÖÖNOTTO

Olette ottamassa käyttöön Suomen kauneimmat varaavat takat-tuoteryhmään kuuluvaa tulisijaa. Varmistaaksenne hienon tulisijan antavan mahdollisimman pitkään rentouttavia ja tunnelmallisia hetkiä, suorittakaa tulisijan sisäänpoltto huolellisesti seuraavia ohjeita noudattaen.

a. Kuivatus, ensimmäiset seitsemän vuorokautta

Anna uuden tulisijan kuivua asennuksen jälkeen vähintään seitsemän vuorokautta huoneenlämmössä (yli + 15 ° C). Pidä hormin ja takan savupellit auki sekä tulisijan suuluukut raollaan, vähintään 5 cm.

Voit aloittaa kuivatuksen ensimmäisen vuorokauden jälkeen lämpöpuhallimella. Laita lämpöpuhallin tulisijan arinalle siten, että puhallin puhaltaa ylöspäin.

b. Takan sisäänpoltto, kahdeksannesta vuorokaudesta eteenpäin

Sisäänpolton saa aloittaa aikaisintaan kahdeksantena päivänä tulisijan asennuksen valmistumisen jälkeen. Jokainen poltto tehdään eri päivänä.

Liian nopea ja kova lämmittäminen lyhentää tulisijan käyttöikää ja jopa vahingoittaa tulisijan runkoa. On erittäin tärkeää, että ensimmäiset lämmitykset aloitetaan varoen. Näin varmistetaan, että tulisijan rakenteissa oleva kosteus saadaan hitaasti haihtumaan.

Ensimmäinen poltto: poltetaan 1 kg kuivia ”tikkuja”. Yläliitosmallissa pidetään sytytyspelti auki.

Toinen poltto: poltetaan 1 kg kuivia ”tikkuja”. Yläliitosmallissa pidetään sytytyspelti auki.

Kolmas ja neljäs poltto: poltetaan 2 kg kuivia klapeja. Yläliitosmalli: Kun puut palavat hyvin, laita sytytyspelti kiinni. Tarkkaile puiden palamista, mikäli tuli alkaa sammua, niin laita sytytyspelti auki. Kun puut palavat taas hyvin, laita sytytyspelti kiinni. Toista tätä niin useasti, kunnes puut palavat hyvin myös sytytyspelti kiinni asennossa.

Viimeiset kolme polttokertaa: poltetaan 3 kg kuivia klapeja. Yläliitosmalli: Kun puut palavat hyvin, laita sytytyspelti kiinni.

Muista jättää hormin ja takan savupellit auki myös sisäänpoltojen välissä.

c. Takkaleivinuunin sisäänpoltto

Sisäänpoltto aloitetaan leivinuunista. Tehdään saman ohjeistuksen mukaisesti kuin takan sisäänpoltto, mutta polttomäärät puolitetaan. Yläliitosmalli: Sytytyspelti pidetään auki koko ajan.

Kun leivinuuni on sisäänpoltettu, voidaan aloittaa takan sisäänpoltto. Noudatetaan **b. Takan sisäänpoltto-ohjeita**.

d. Käytössä olleen tulisijan sisäänpoltto

Mikäli tulisija ja hormi on olleet pitkään käyttämättä tai kylmillään, kannattaa tehdä käytetyn tulisijan sisäänajo. Poltetaan n. 2 kg kuivia klapeja ja sytytyspelti pidetään auki koko ajan. Polton jälkeen jätä savupelti ja suuluukku avoimeksi 2-3 tunniksi ennen varsinaista lämmitystä. Takkaleivinuuni-mallissa muista aloittaa sisäänpoltto leivinuunin puolelta.

Tulisijan käyttöönotossa liian nopea ja kova lämmittäminen lyhentää tulisijan käyttöikää, tulisijan pinta voi vaurioitua ja jopa vahingoittaa tulisijan runkoa.

Noudata päivittäisessä käytössä tulisijan käyttöohjeita. Ohjeissa on ilmoitettu poltettavien puiden kg määrä/kerta, jossa on huomioitu tulisijan koko. Älä liikapolta tulisijaa, se voi rikkoa tulisijan.

3. POLTTOAINE

a. Puu polttoaineena

Puu on kotimainen, uusiutuva polttoaine. Puunpolto ei kiihdytä ilmastonmuutosta, sillä puut sitovat kasvaessaan ilmakehän hiilidioksidia saman määrän kuin niiden palaessa vapautuu. Puuainesta on yksi parhaista auringon energian varastomuodoista ja hyvässä tulisijassa oikein poltettuna se voidaan muuttaa puhtaasti lämmöksi.

Tulisija on suunniteltu lämmitettäväksi puilla, joten muita polttoaineita ei tule käyttää. Poltettavaksi soveltuvat kaikki puulajit sekä puupohjainen briketti. Käytä vain kuivaa (suhteellinen kosteus 12–20 %) ja käsittelemätöntä puuta. Kuivat puut palavat hyvin ja saat niistä parhaan mahdollisen hyödyn. Jos puut ovat kosteita, palamislämpötila laskee, päästöt kasvavat ja hyötysuhde pienenee. Puusta höyrystyvä kosteus voi tiivistyä savukanavien pintaan, jolloin veto heikkenee ja tuli voi sammua kokonaan.

Kuivia polttopuita saat varastoimalla tuoreen, halkaistun polttopuun ilmavaan, sateelta suojattuun varastoon vähintään vuoden ajaksi. On huomioitava, että eri puulajeilla voi olla eripituiset kuivumisajat. Kuivan puun tunnistat siitä, että klapeja yhteen lyötäessä kuuluu kirkas kalahdus. Tuo poltettavat puut edellisenä päivänä huoneen lämpöön, jolloin ne lämpiävät ja niiden pinta ehtii kuivahtaa.

Käytä polttopuita, joiden läpimitta on 4–10 cm. Suositeltava pituus on 25–35 cm, leivinuuneissa tulipesän syvyyden mukaan. Halkaise aina pyöreät puut kunnollisen palamisen varmistamiseksi.

Myrkyllisiä ja tulisijalle vahingollisia aineita vapautuu mm. seuraavista materiaaleista: kyllästetty tai maalattu puu, lastulevy, huonekalut, mehupurkit, muovipussit, PVC-muovi, vaipat, aikakauslehdet.

Puun lämpöarvo on suhteellisen vakio puulajista riippumatta, eli tilavuusyksikössä mitattuna samasta puumäärästä saadaan sitä enemmän energiaa, mitä painavammasta puulajista on kysymys. Esimerkiksi leppää tulee polttaa tilavuudessa mitattuna noin 40 % enemmän kuin koivua, jotta saadaan sama energiamäärä.

Puulaji	Lämpöarvo kWh/kg	Lämpömäärä kWh / irtom ³	Lämpömäärä kWh / pino-m ³
Koivu	4,15	1010	1700
Mänty	4,15	810	1360
Kuusi	4,10	790	1320
Leppä	4,05	740	1230
Haapa	4,00	740	1230

Pilkkeen lämpöarvot 20% kosteudessa

Tulisijaa ei ole tarkoitettu roskien eikä jätteen polttoon. Älä käytä nestemäisiä polttoaineita edes tulisijan sytytykseen!

b. Oikea puumäärä

Uunisepä malliston tulisijoissa suurin poltettava puumäärä päivässä on vajaa 1 kg/100 kg tulisijan massaa kohden. Panoksia voidaan maksimissaan polttaa kolme lämmityskerta päivässä. Parhaan lämmitystuloksen saavutat polttamalla pari pesällistä aamulla ja tarpeen vaatiessa pesällisen illalla, tai päinvastoin.

UUNISEPÄT-TULISIJAT

Päivässä käytettävä puumäärä määräytyy takan painon mukaan:

Takan massa	n. 950–1100 kg	(2+1) x 2,5 kg
Takan massa	n. 1250–1450 kg	(2+1) x 3 kg
Takan massa	n. 1500–1900 kg	(2+1) x 4 kg
Takan massa	n. 2000–2500 kg	(2+1) x 6 kg

KEVYET VARAAVAT TULISIJAT

Balladi	1,5 kg + 2 kg + 2 kg
---------	----------------------

UUNISEPÄT TAKKASYDÄMET

Erkkerisydän	(2+1) x 4,5 kg
Iso sydän	(2+1) x 6 kg
Normaali sydän	(2+1) x 4 kg
Pieni sydän	(2+1) x 2,5 kg
Takkaleivinuunisydän	(2+1) x 6 kg

ANNETTUJA PUUMÄÄRIÄ EI SAA YLITTÄÄ!

Maksimipuumäärät koskevat kylmän tulisijan lämmitystä. Kun tulisija on lämmin, puumäärää tulee pienentää, jotta ei tapahdu yllilämmitystä. Poltettaessa vajaita pesällisiä, tulee tällöin käyttää pienempiä puita, jotta palaminen olisi savutonta ja puhdasta. Kovaa lehtipuuta käytettäessä riittää hieman pienempi täyttömäärä.

Huomioithan varaavaa tulisijaa lämmitettäessä, että tulisijan pinta saavuttaa lämpötilahuippunsa vasta n. 3,5–4 tunnin (Balladi 2 h) kuluttua sytyttämisestä.

Annettuja polttoainemääriä noudattaessa savukaasujen lämpötilat nousevat korkeintaan 320 °C:seen. (VTT 29072011_KUVAAJAT)

Yllilämmittäminen ja liian suuret pesälliset vaurioittavat tulipintoja ja uunin rakenteita sekä aiheuttavat uunin pinnoitteissa hiushalkeamia. Tulipesässä liian korkeaksi nouseva lämpötila aiheuttaa muutoksia savuhormin rakenteissa, suuluukkujen metalliosissa, vaurioittaa laseja ja pinnoitteita.

4. VETO

a. Riittävä veto

- Katkaise koneellinen ilmanvaihto sekä liesituuletin.
- Kytke takkakytkin päälle 5-10 min ennen sytytystä.
- Jos huoneistossa ei ole takkakytkintä, avaa lähellä oleva korvausilmaventtiili tai tuuletusikkuna. Nämä kannattaa avata ennen sytyttämistä.
- Mikäli hormisi on varustettu savukaasuimurilla, tulee imurin olla päällä aina kun poltat puuta.

Ennen puiden sytyttämistä on varmistuttava, että savupiipussa on riittävä veto. Tilapäiset tulisijan veto-ongelmat liittyvät lähes aina savuhormiin. Veto muodostuu savuhormin imusta, joka on seuraus lämpimän ilman ylösvirtauksesta savuhormissa. Tulisijan sytyttämisen jälkeen kuumat savukaasut kiihdyttävät virtausta nopeasti, jolloin tulisijaan muodostuu riittävä veto ja jolloin sitä voidaan säädellä tulisijan vedonsäädöllä. Yleisimpiä syitä on se, että hormin lämpötila on lähellä ulkolämpötilaa tai jopa alhaisempi.

b. Veto-ongelmat

Uusi tulisija ja savuhormi ovat aina kylmiä ja kosteita. Hormiin ei välttämättä synny tarvittavaa vetoa. Näin on usein myös silloin, jos tulisija on ollut pitkään käyttämättä. Hormissa, tulisijassa tai polttopuissa saattaa myös olla kosteutta, joka sytyttäessä lämmön vaikutuksesta muuttuu vesihöyryksi, joka savukaasua huomattavasti raskaampana jää hormin ja tulisijan alakanaviin tukkien savukaasujen kulun. Tämän tunnistaa yleensä siitä, että tulisija alussa vetää hyvin, mutta muutaman minuutin kuluttua veto tyrehtyy ja uuni alkaa savuttaa sisälle.

Veto-ongelma muodostuu yleensä silloin, kun

- poltetaan kosteaa puuta,
- tulisija on ollut pitkään käyttämättä,
- savupiippua ei ole varustettu sadehatulla, jolloin hormiin on päässyt vettä

Kosteusongelman voi välttää

- polttamalla kuivaa puuta ja sytyttämisessä käyttää pientä hyvin palavaa puuta
- välttää savupellin kokonaan sulkemista pitkillä käyttöväleillä, jolloin hormi ”tuulettuu”
- asentamalla sadehattu ja kuivattamalla hormi ja tulisija mahdollisimman hyvin ennen käyttöönottoa esimerkiksi puhaltimen avulla

Muita syitä veto-ongelmiin voivat olla

- puutteellinen nuohous tai tuhkanpoisto
- alipaine huonetilassa, ei riittävästi korvausilmaa.
- hormin tukkeutuminen (esim. savupellin päälle pudonneet linnut tai muut eläimet, linnunpesät, neulasen, lehdet, hämähäkin seitti, rapautuneet tiilet ym.)
- maasto-olosuhteet, talon sijainti mäen juurella tai suurten puiden keskellä
- sääolosuhteet: matalapaineen aikana uunin veto on tavallista heikompi
- tukkeutuneet IV-suodattimet

Kokeile tarvittaessa uunin vetoa tulitikulla tai paperinpallalla hormin- tai uunin nuohousluukun kautta. Mikäli vetoa ei tunnu, ilma saadaan yleensä liikkeelle hormissa kun nuohousluukussa poltetaan esimerkiksi sanomalehden sivusta rypistetty paperipallo. Tällöin ilma lämpiää hormin alaosassa ja alkaa nousta ylöspäin. Veto on riittävä, kun piippu imaisee sekä paperin että tuhkat ylös.

Huonoissa veto-olosuhteissa saat myös hormin ilman liikkeelle puhaltamalla lämmintä ilmaa hiustenkuivaajalla tai lämpöpuhaltimella hormin puhdistusluukusta.

Kun veto on hyvä, piipusta tupruaa tasaisen vaaleanharmaata savua.

Musta noki on merkki huonosta vedosta tai märistä polttopuista.

5. LÄMMITYS JA SYTYTTÄMINEN

a. Tuhkalaatikko ja arina

Pidä arina aina puhtaana. Tuhkalaatikko ei saa olla liian täynnä tuhkaa.

Tarkista ennen tulen sytyttämistä onko tuhkalaatikko lähes täynnä, ja tyhjennä tarvittaessa. Pidä myös arina puhtaana tuhkasta. Tehokas palaminen edellyttää, että korvausilma pääsee vapaasti arinan alta tulipesään ja samalla jäähdyttää arinaa. Näin arina pysyy kunnossa ja kestää kauan.

b. Puiden asettelu tulipesään

Pystyyn

Takassa polttopuut asetetaan pystyasentoon tulipesän takaseinää vasten. Puut ja sytykkeet ladotaan niin, että palamisilma pääsee kiertämään puiden välissä.

Tulipesää ei saa latoa täyteen. Etäisyys kipinäverkosta tulee olla vähintään 10 cm.

Vaakaan

Mikäli haluat entisestään vähentää päästöjä, on paras tapa poltaa lyhyempää puuta ja asetella ne vaakatasoon. Asettele isommat puut alle ja pienemmät päälle. Puut tulee asetella ilmavasti ”limittäin”.

c. Peltien asento ja tuhkalaatikon asento, takkaa sytyttäessä

Avaa ensin hormin sulkupelti. Jos uunissa on sytytyspelti, niin käännä se auki asentoon. Avaa tuhkalaatikon kantta noin 2-5 senttimetriä.

d. Sytytys

Tuli sytytetään käyttämällä sytykkeitä. Käytä ensimmäisen pesän sytyttämässä ohuiksi pilkottua puhdasta kuivaa puuta (halkaisija 1-2 cm). Sytytä panos asettamalla sytykkeet arinan pohjalle (tuohi, sytytyspalat, sanomalehti) ja lado puut sytykkeiden päälle.

Vaakapoltoissa sytytä panos päältä.

Älä koskaan käytä nestemäisiä polttoaineita.

Sytytä panos. Sulje sytyttämisen jälkeen suuluukut.

Jos uunissa on sytytyspelti, niin käännä se ”kiinni” asentoon n. 5-10 min sytyttämisen jälkeen, kun puut ovat syttyneet. Näin savukaasut alkavat kiertää kanavissa ja uuni alkaa varata lämpöä. Jotta tulisijasi lämpiäisi parhaiten, se tarvitsee riittävästi korvausilmaa ja korkean kuumen liekin. Huolehdi, että tulisija saa riittävästi ilmaa ja puut palavat hyvällä liekillä. Tulisija varaa tällöin tehokkaasti lämpöä ja palaminen on puhdasta.

Älä estä palamista liian pienellä palamisilman saannilla. Palamisilman määrää säädetään tuhkalaatikon auki asennolla.

Tarkkaile pesän seiniä, mikäli ovat valkeat tulisijaa on poltettu liian kuumalla liekillä. Säädä palamisilman määrä pienemmälle tuhkalaatikon rakoa pienentämällä ja noudata käytettäviä puumääriä.

Pystypanos

Vaakapanos

Hormin sulkupelti avataan

Sytytyspelti käännetään auki asentoon

Tuhkalaatikon kantta avataan

Käytä sytykkeitä

Sytytys päältä vaakapoltoissa

Sulje sytytyspelti kun puut ovat syttyneet

Huom! Sytytyspeltiä pidetään auki ainoastaan sen aikaa kun puut syttyvät. Sytytyspellin auki pitäminen pitempiä aikoja polton aikana voi nostaa hormin lämpötilan niin korkeaksi, että hormi ylikuumenee ja vaurioituu tai aiheuttaa tulipalovaaran.

e. Puiden lisääminen

Lisäys on suositeltavaa silloin, kun vähintään yli puolet puista on palanut ja näkyvässä on vielä selvät pienet liekit. Puiden lisääminen hiillosvaiheessa (jolloin palaminen on loppumaisillaan ja liekit ovat jo hiipuneet), voi aiheuttaa puiden liiallisen roihahtamisen, eikä palaminen ole näin ollen puhdasta.

1. Sulje tuhkalaatikko puiden lisäämisen ajaksi.
2. Myös sytytyspelti kannattaa avata hetkeksi.
3. Avaa uunin suuluukku hitaasti. Näin estät lentotuhkan pöllähtämisen huoneeseen. Jos huoneessa on alipainetta, voi savua tulla sisätiloihin.
3a. Vedä tarvittaessa hiilikoukulla hiillos arinan reunoille, jotta arina on vapaa puiden lisäämiseksi. Lisää seuraava panos. Aseta puut pystyasentoon tulipesän takaosaa vasten, mielellään kuori takaseinään päin.
3b. Vaakapoltossa lisää puut hiiloksen päälle ilmavasti limittäin.
4. Sulje suuluukut puiden lisäämisen jälkeen.
5. Tuhkaluukku avataan jälleen raolleen.
6. Sytytyspelti kiinni asentoon.

Vältä tulen tarpeetonta kohentamista palamisen aikana. Palamisen nopeutta voi säätää polttopuiden koolla, sillä puissa palaa pinta, ei tilavuus.

**ÄLÄ JÄTÄ TAKKAA VALVOMATTA
LÄMMITYKSEN AIKANA.**

**VARAVAA TAKKAA EI SAA
KÄYTTÄÄ AVOTAKKANA!**

**ÄLÄ HEITTELE KLAPEJA TULIPESÄÄN,
TÄMÄ VAURIOITTAÄ PESÄN SEINIÄ.**

Palamisen tasaisuutta säädellään tuhkaluukun avulla (rako 2–5 cm). Liekipalo vaatii enemmän, hiillospalo vähemmän ilmaa. Jos liekit humisevat tulipesän hormoneissa asti, pienennetään tuhkaluukun rakoa.

Suuluukku on lämmityksen aikana ja sen jälkeen polttavan kuuma. Avattaessa suuluukku on **ehdottomasti käytettävä apuvälinettä**. Kahvan tai luukun pinnan koskeminen paljain käsin on ehdottomasti kielletty. Älä jätä pieniä lapsia tai lemmikkieläimiä kuuman luukun lähelle.

f. Lämmityksen lopetus

Kun viimeinen panos on palanut hiillosvaiheeseen, säädä ilmamäärää tuhkalaatikon avulla pienemmäksi. Vedä hiillos arinan reunoilta arinan päälle. Näin hiillos palaa tehokkaasti.

g. Peltien sulkeminen

Pellin sulkeminen oikeaan aikaan on tärkeää. Savupellit suljetaan kokonaan vasta, kun viimeisetkin kekäleet ovat varmasti sammuneet. Savupelti sulkee hormin, jolloin ilman läpivirtaus lakkaa eikä lämpöä mene ”harakoille”. Lämmönvaraus on tehokasta ja uuni pysyy lämpimänä pitkään. Liian aikainen sulkeminen saattaa aiheuttaa häkävaaran.

Lämmityksen aikana ja vielä sen jälkeenkin uunin pinnat ja sisäosat ovat kuumia. Uunin pintakerros saavuttaa lämpötilahuippunsa vasta muutaman tunnin kuluttua lämmityksen lopetettua. Tämän vuoksi on tärkeää noudattaa käyttöohjeita, jotta ylikuumenna tulisijaa.

Uunia ei saa lämmittää niin kuumaksi, ettei sitä voi kädellä koskettaa.

Paras lämmitystulos saadaan lämmittämällä tulisijaa päivittäin. Vältä roskien, kiiltäväpintaisten paperien, määrän puun polttamista sekä polttamista liian pienellä vedolla eli hapella. Tällöin palaminen ei ole kunnollista eikä puhdasta ja aiheuttaa sisäosien pikeentymistä.

Piki saattaa syttyä, jolloin syntyy ns. nokipalo. Nokipalosta on aina ilmoitettava paloviranomaisille.

**OLE HUOLELLINEN KÄYTTÄESSÄSI TULISIJAA.
ÄLÄ SULJE LIIAN AIKAISIN TULISIJASSA
TAI HORMISSA SIJAITSEVAA SAVUPELTIÄ,
JOTTEI PÄÄSE MUODOSTUMAAN VAARALLISTA
HÄKÄKAASUA!**

**Muista! Häkä on hajuton, mauton ja väritön kaasu,
ole siis huolellinen.**

6. LEIVINUUNI

a. Paistaminen

1. Polta takan tulipesässä ensin esilämmityksenä yksi täysi pesällinen puuta (6–8 kg).
2. Polta toinen pesällinen leivinuunissa.
  - Kierrä leivinuunin ilmanottoaukkoa auki ja lado noin 4 kg puuta ja sytytä.
  - Kun puut ovat palaneet, pudota hehkuvat hiilet hiiliaukon luukusta alas.
  - Kierrä leivinuunin ilmanottoaukko kiinni.
  - Avaa hieman tuhkalaatikkoa, jotta hiillos voi palaa loppuun tulipesässä.
  - Hiilloksen tummennuttua sulje hiiliaukon luukku ja tuhkalaatikko.
  - Savupellit suljetaan kokonaan, kun viimeisetkin kekäleet ovat varmasti sammuneet.
  - Laita lämpömittari leivinuuniin, jotta voit seurata milloin on sopiva paistolämpötila tekemällesi ruoalle. Lämpö tasaantuu ja nousee leivinuunissa vielä jonkun aikaa hiilloksen sammuttua tulipesässä.

Saavutat ja ylläpidät paistolämpötilan parhaiten, kun uuni on vielä edellisen päivän poltosta lämmin.

b. Hauduttaminen

- Polta takan tulipesässä kaksi täyttä pesällistä puuta.
- Kun hiillosta on vielä jonkin verran jäljellä, avaa hiiliaukon luukku, jotta lämpö leivinuunissa nousee.
- Laita tuhkalaatikkoa hieman pienemmälle, jolloin loppuhiillos palaa tasaisesti.
- Hiilloksen tummennuttua laita savupelti ja tuhkalaatikko kiinni, jotta lämpö ei pääse karkaamaan ja haudutuslämpö säilyy.
- Sulje hiiliaukon luukku.

Haudutuslämpötilan saat myös kun olet lämmittänyt leivinuunia paistamiseen ja antanut sen jonkin aikaa viiletä tämän jälkeen. Haudutuslämpötilan parhaiten saavutat ja ylläpidät, kun uuni on vielä edellisen päivän poltosta lämmin.

7. PUHDISTUS JA HOITO

a. Pinnat

Kaakeli- ja klinkkeripinnat puhdistetaan kostealla rievulla kodin normaaleilla puhdistus- ja liuotinaineilla. Hankaavia puhdistusaineita ei saa käyttää. Noki saadaan poistettua vaivattomasti siihen tarkoitettulla puhdistusaineilla, jota on saatavissa rautakaupoista.

Jos normaali puhdistus ei riitä, kaakelisaumat puhdistuvat parhaiten kuivahankaamalla hienolla teräsvillalla tai hienolla hiekkapaperilla. Runsas märkäpuhdistus liuotinaineilla aiheuttaa lian imeytymistä sauma-aineeseen ja sauman värimuutoksen.

b. Lasiluukut

Nuohous- ja suuluukkujen metallipinnat tulee puhdistaa säännöllisesti kodin tavallisilla puhdistusaineilla. Lasiluukuille tarkoitettuja erikoispuhdistusaineita saa rautakaupasta. Sävyteräsosissa noudatetaan valmistajan antamia erillisiä ohjeita.

c. Tuhkalaatikon puhdistus

Tuhkalaatikko pitää tyhjentää usein, ettei tuhka estä korvauksilman pääsyä tulipesään. Tuhka viedään ulos sille varattuun, palamattomasta aineesta tehtyyn astiaan. Tuhkalaatikko tyhjenetään vasta tuhkan jäähtyttyä. Muista että tuhkan joukossa voi olla kuumia kekäleitä vielä vuorokauden jälkeen polttamisesta. Puutuhka on ympäristöystävällistä sekä hyvää maanparannusainetta.

Älä laita tuhkaa kompostiin. Tuhkan voi käyttää myös lannoitteena.

8. NUOHOAMINEN JA TULIPESÄN PUHDISTAMINEN

Tulisijan nuohouksessa on aina noudatettava kansallisia määräyksiä. Se on syytä jättää ammattilaiselle, vaikka määräykset eivät sitä edellyttäisikään.

Sisäasiainministeriö on antanut asetuksen nuohouksesta (539 / 2005). Pelastuslain (468/2003) 22 § mukaan:

”Nuohouksen suorittaa pelastustoimialueen hyväksymä piirinuohooja tai hänen palveluksessaan oleva nuohooja.

Kiinteistön omistajan tai haltijan on huolehdittava, että tulisijat ja savuhormit nuohotaan säännöllisesti.

Vakituisen asunnon tulisijat hormeineen nuohotaan kerran vuodessa. Kerran kolmessa vuodessa nuohotaan yksityisen loma-asunnon ja sen saunan tulisijat savu- ja liitinhormeineen. Muuhun kuin omaan yksityiseen käyttöön tarkoitettun, säännöllisessä käytössä olevan vapaa-ajan asunnon ja sen saunan tulisijat ja hormit on nuohottava vuoden välein. Nuohous on tehtävä loma-asunnon pääasiallisena käyttöaikana.”

Puhdistettaessa on tulisijan oltava ehdottomasti kylmä. Suositeltavaa on pyytää nuohoojaa puhdistamaan tulipesä nuohouksen yhteydessä. Samassa yhteydessä nuohooja tarkistaa tulisijojen ja hormien suojaetäisyydet sekä tikkaiden ja nuohoustelineiden kunnon. Hän ilmoittaa havaitsemistaan vioista ja puutteista kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Varmista nuohouksen jälkeen, että nuohousluukut ja tuhka-astia tulevat kunnolla paikoilleen. Sulje nuohousluukut.

Tulisija ja liitin- ja savuhormit on hyvä tarkastuttaa nuohoojalla, mikäli tulisija on ollut pitkään käyttämättä.

Valmistaja ei vastaa rakenteisiin ilman valtuutusta ja hyväksyntää tehdyistä muutoksista tai lisäyksistä. Muutokset ja lisäykset voivat estää savukaasujen oikean kierron, mistä voi aiheutua vaaratilanteita.

Mikäli tulisijan rakenteissa havaitaan korjaustarpeita, tulee ottaa yhteyttä Uuniseppien valtuuttamaan asentajaan.

Vain Uuniseppien asentajan toimesta asianmukaisesti asennetut lisä- ja varaosien käyttö on sallittu.

9. TURVALLISUUS

Elävää tulta käsiteltäessä on aina oltava huolellinen.

Palo- ja häikäyrovoin on välttämätön joka kodissa, myös sammutuspeitto.

Tulipalon syttyessä on heti otettava yhteys palo-viranomaisiin.

Takkaluukkujen metalliosat ja lasit kuumenevat lämmityksen aikana. Vältä suoraa ihokosketusta käyttämällä suojakäsineitä tai luukunavaustyökäluu.

Älä jätä takkaa valvomatta lämmityksen aikana.

PIDÄ TAKKA HYVÄSSÄ KUNNOSSA - JA SE LÄMMITTÄÄ VIELÄ TULEVIKIN SUKUPOLVIA!

10. TOIMINTA NOKIPALOTILANTEESSA

Nokipalojen syynä ovat tulisijojen ja hormien halkeamat sekä pikeentyminen.

Vialliset tulisijat ja hormit voivat aiheuttaa nokipaloja. Syynä rikkoutumiseen voi olla ikä, vääränlainen käyttö tai rakennusvirhe. Hormin alaosan on kestävä korkeita lämpötiloja ja yläosan pakkasen ja sään rasituksia. Kylmä savupiippu voi haljeta myös, jos lämmitetään liian nopeasti ja voimakkaasti. Tämä on syytä huomioida kesämökeissä talvisaikaan.

Savuhormin sisärakenteiden on kestävä voimakkaita kemiallisia rasituksia. Kaikki savukaasut sisältävät myös vesihöyryä, joka tiivistyessään voi kastella piipun. Märkä piippu vaurioituu helposti jäätyessään. Märkä piippu vetää huonommin, sillä savukaasujen lämpötila laskee nopeammin ja noen tiivistyminen tehostuu.

Nokipalon vaara on aina olemassa, sillä puuta poltettaessa muodostuu myös vesihöyryä, terva- ja pikiaineksia sekä happoa. Kun puu palaa hyvin ja oikeanlaisissa olosuhteissa, tulisijaan ja savupiippuun kertyy tuhkaa ja hiiltä.

Jos hormi vetää huonosti ja sen sisäpinta on kylmempi kuin +70 °C, sen seinämiin voi pikeentyä paksu kerros palavia aineita eli märkää nokea. Kun se kuivuu, muodostuu erittäin hyvin palavaa kiiltonokea. Kuumat savukaasut tai sopiva kipinä voivat sytyttää kiiltonokikerroksen. Palava kiiltonoki nostaa lämpötilan tulisijassa ja hormissa nopeasti +700–1400 °C:seen.

1. Nokipalosta on aina ilmoitettava palokunnalle.
2. Nokipaloo ei pidä itse ryhtyä sammuttamaan.
3. Jos nokipalo havaitaan alkuvaiheessa, sitä voidaan hillitä sulkemalla tuhka- ja suuluukut sekä mahdollinen savupelti tulisijasta.
4. Nokipalon jälkeen nuohoojan on tarkistettava sekä tulisija että hormi ennen seuraavaa lämmitystä.

Nokipalon voi estää toimimalla seuraavasti:

1. Tulisijan ja hormin kunto on syytä tarkistaa säännöllisesti, ja kaikki halkeamat tulee tarkistuttaa ammattilaisella sekä korjata ajoissa.
2. Kuivat puut ja riittävä veto pitävät hormin parhaiten kunnossa. Roskien polttaminen muodostaa savuhormiin eniten nokea.
3. Hormi on myös nuohottava säännöllisesti.